

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 20/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsilisä- lain 7 §:n muuttamisesta ja 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta ja 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 116/2012 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon

(PeVL 25/2012 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Virpi Vuorinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Eva Ojala, Kansaneläkelaitos.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi lapsilisän rahamäärää ja indeksisidonnaisuutta koskevia lapsilisälain säännöksiä. Valtiontalouden kehyspäätöksen 2013—2016 yhteydessä päätettiin, että osana valtiontalouden menosäästöjä lapsilisien indeksitarkistuksia ei toteuteta vuosina 2013—2015. Esityksessä ehdotetaan tämän mukaisesti väliaikaisesti muutettavaksi lain indeksisidonnaisuutta koskevaa säännöstä siten, että seuraava indeksitarkistus tehtäisiin vasta vuoden 2016 alussa. Lapsilisiä tarkistettaisiin tällöin vain vuosien 2015 ja 2016 kansaneläkeindeksin pisteluvun muutoksen verran, koska teke-

mättä jätettäviä tarkistuksia ei olisi tarkoitus korvata myöhemmillä korotuksilla.

Lapsilisien rahamääräksi muutettaisiin vuodelle 2012 indeksillä tarkistetut rahamäärät. Samalla säädettäisiin, että rahamäärien katsottaisiin vastaavan vuodelle 2015 vahvistettavaa kansaneläkeindeksistä annetussa laissa tarkoitettua pistelukua.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena. Valiokunta toteaa, että valtiontaloudellisista syistä tehtävä lapsilisien indeksijäädytys ei heikennä kaikkein pienituloisimpien lapsiperheiden taloudellista asemaa, koska saamatta jäävä indeksikorotus kompensoituu näissä perheissä toimeentulotuella. Lisäksi pienituloisten ostovoiman tukemiseksi muun muassa pienimpiin päivärahoihin

ja toimeentulotukeen on vuoden 2013 indeksikorotuksen ohella päätetty tehdä 0,7 prosentin ylimääräinen korotus (StVM 16/2012 vp — HE 117/2012 vp).

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Annika Saarikko /kesk
vpj.	Anneli Kiljunen /sd	Hanna Tainio /sd
jäs.	Sanni Grahn-Laasonen /kok	Lenita Toivakka /kok
	Arja Juvonen /ps	Anu Vehviläinen /kesk
	Laila Koskela /ps	Erkki Virtanen /vas
	Merja Kuusisto /sd	
	Sanna Lauslahti /kok	vjäs. Ari Jalonen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallitusohjelmassa luvataan kaventaa tulo-, hyvinvointi- ja terveyseroja, mutta tämän hallituksen esityksen vaikutukset ovat aivan päinvastaiset. Hallitus esittää lapsilisien indeksikorotusten jäädyttämistä vuosina 2013—2015. Lapsiperheille tämä tarkoittaa tulonsiirtojen menetyksiä vuonna 2013 noin 38 miljoonaa euroa, vuonna 2014 noin 78 miljoonaa euroa (vuoden 2013 hintatasossa noin 76 miljoonaa euroa) ja vuonna 2015 noin 118 miljoonaa euroa (vuoden 2013 hintatasossa 112,2 miljoonaa euroa). Ottaen huomioon arvioidut muutokset hintatasossa ja lasten lukumäärässä lapsiperheiltä leikataan tulevien kolmen vuoden aikana siis noin 234 miljoonaa euroa, eikä hallitus edes aio korvata indeksijäädytystä myöhemmillä korotuksilla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan lapsiperheiden köyhyys on kolminkertaistunut vuosien 1995 ja 2007 välillä. Lapsilisien jälkeenjääneisyys elinkustannuksiin verrattuna on osaltaan lisännyt lapsiperheiden köyhyyttä. Lapsilisät ovat aikojen saatossa jääneet jälkeen ansiotason ja elinkustannusten kehityksestä noin 20—25 %, mutta tästä huolimatta hallitus näkee parhaaksi jäädyttää lapsilisien indeksikorotukset ja siten lisätä lapsilisien tason jälkeenjäänei-

syyttä entisestään. Hallituksen esityksessä todetaan, että indeksijäädytyksen seurauksena lapsilisät tulevat olemaan vuonna 2015 reaalisesti noin 8 prosenttia pienemmät verrattuna tilanteeseen, jossa korotukset olisi tehty.

Perussuomalaiset pitävät tätä lyhytnäköisenä ja kansantaloudelle haitallisena päätöksenä. Lapsilisien reaaliarvon alentuminen koskettaa kipeimmin pienituloisia lapsiperheitä, ja vastuuta kantavien päättäjien olisikin syytä tiedostaa, että lapsuudessa koettu köyhyys vaikuttaa terveys- ja hyvinvointikäyttäytymiseen ja lisää paitsi terveyseroja, myös sosiaalisen osattomuuden kokemusta. Perussuomalaiset myös muistuttavat, että lapsiperheissä valtaosa tuloista menee kulutukseen, joten lapsilisät auttavat osaltaan pitämään talouden rattaita pyörimässä. Varhaislapsuuteen sijoittaminen on myös kansantaloudellisesti kannattavaa, joten säästöillä lapsilisien indeksikorotusten jäädyttämistä ei voida perustella.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2012

Arja Juvonen /ps
Laila Koskela /ps
Ari Jalonen /ps

VASTALAUSE 2

Perustelut

Jyrki Kataisen hallitus korosti vuoden 2013 valtion talousarviota esitellessään arvovalintojen merkitystä politiikassa. Ne korostuvat taloudellisesti vaikeimpina aikoina.

Keskusta ei hyväksy lapsiperheisiin kohdistuvia taloudellisia säästöjä. Se on lyhytnäköistä politiikkaa, jonka hintalappu lasketaan vasta vuosikymmenten päästä.

Kataisen hallitus on päättänyt, ettei lapsilisiin tehdä samanlaista korotusta kuin muihin pienimpiin sosiaalietuuksiin. Hallituksen esityksen perustelut eivät ole lapsiperheiden kannalta kestäviä eivätkä anna syitä jäädyttää lapsilisien indeksikorotusta väliaikaisesti. Esityksen mukaisesti indeksikorotuksen jäädyttämisestä johtuvaa lapsilisän reaaliarvon jäädyttämistä ei myöhemmin korjata, joten lapsilisät jäävät

pysyvästi jälkeen muista alimmista sosiaalietuuksista.

Hallitus perustelee aikaistettua pienimpien sosiaalietuuksien indeksikorotusta arvonlisäveron, myös ruuan ja lääkkeiden arvonlisäveron, korotuksella. Lapsiperheiden kulutusmenoissa ruoan ja lääkkeiden osuus on merkittävä. Täten erityisen perusteltua olisi, että myös lapsiperheiden taloudelliseen tilanteeseen vaikuttaviin etuuksiin tehtäisiin indeksikorotus. Hallituksen esitys on tässä merkityksessä täysin päinvastainen. Sillä heikennetään lapsiperheiden ostovoimaa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2012

Juha Rehula /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Annika Saarikko /kesk